

BOSNIAN A: LITERATURE – STANDARD LEVEL – PAPER 1
BOSNIAQUE A : LITTÉRATURE – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
BOSNIO A: LITERATURA – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Friday 9 May 2014 (morning)
Vendredi 9 mai 2014 (matin)
Viernes 9 de mayo de 2014 (mañana)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is *[20 marks]*.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est *[20 points]*.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es *[20 puntos]*.

Napišite književnu analizu usmjerenu datim pitanjima samo **jednog** od niže navedenih odlomaka. U vašem odgovoru treba se pozvati na obe smjernice.

1.

Ništa lakše nego meni prodati svaku prugu na kugli zemaljskoj. Kao, uostalom, i svakom ovisniku ono o čemu je ovisan. Moj je otac naučio udarnički šljakati kroz najbolju školu koju je socijalizam lansirao – omladinske radne akcije. Godine 1947. taman je stasao u omladinca koji će imati čast da gradi prvi kolosijek pruge Šamac-Sarajevo. Tridesetak godina kasnije, sada već kao
5 beskrajno ponosni veteran, učestvovao je u izgradnji drugog kolosijeka iste dionice.

Ja sam odrastala baš uz tu prugu, otprilike na sredini između Šamca i Sarajeva. I, vjerovali ili ne, pištanje, zujanje, kloparanje – sve je to postalo muzika moga života. Nisam znala odakle su stizali niti kuda su odlazili svi ti vozovi, ali, što se mene tiče, umjela sam zamisliti prostranstva kroz koja se istim vozom putuje godinama, a ne kao što ću mnogo kasnije saznati da se najdužom
10 prugom od Moskve do Vladivostoka putuje pišljivih sedam dana.

U ono smo davno doba mahali svim vozovima, neovisno o tome da li su puni ili prazni. Vi sad sigurno sažaljivo zamišljate mrgavu, čupavu, bosonogu seljačku djecu kako se krevelje uz prugu, premda nas ja ne pamtim takve. Da fino i kulturno pozdravimo voz naučila nas je učiteljica. Vježbali smo običnim danima na, da tako kažem, običnim vozovima, kako ne
15 bi bilo nikakvih nepoželjnih ispada u onom svečanom času kad, poredani u špalir uz prugu, budemo mahali papirnim zastavicama Titovom Plavom vozu.

Ih, da ste nas samo mogli vidjeti tog davnog majskog jutra, u punom pionirskom sjaju, kako već u četiri sata stojimo, u razmaku od po desetak metara, ukopani poput bandera uz pružni nasip, i uzbuđeni iščekujemo Plavca. Između nas, na svakih stotinjak metara, po jedan
20 policajac. Učiteljica kontrolira bjelinu naših košuljica i dokoljenki, potom kape i marame – da li je čvor na marami ispravan i, najzad, papirne zastave, koje smo morali sami napraviti. Na njima nije smjelo biti ni najsitnije greške.

Te noći u našoj kući niko nije oka sklopio. Trebalo je pripremiti sve za nas troje: sestru, brata i mene. Prethodnog dana namakane su košulje i čarape u varikinu, potom otkuhane i uštirkane.
25 Majka je ložila vatru kako bi se sve na vrijeme osušilo i stiglo popeglati. Mi smo, svako sebi, pravili zastavu na listu bloka broj tri, precizno ga razdjeljujući na tri polja: plavo, bijelo i crveno. Teži dio je iscrtavanje zvijezde petokrake na sredini i, naravno, sve to identično i sa druge strane papira. Potom smo ustanovili da nam štapovi koje smo pripremili i nisu baš idealni, pa je otac testerom otpilio drške kuhača, na koje smo nalijepili zastavice. Pred zoru roditelji su pažljivo
30 izvršili smotru svojih pionira i ispratili nas kao da idemo u vojsku.

Učiteljica nas je uvrstila u špalir uz ocjenu odlično, i tako je otpočelo čekanje. Na naslage gareži i travulje uz prugu prvo je plegla rosa, a onda je granulo sunce. Tako smo u prva dva sata svi imali mokre crne čarape, a u druga dva suhe crne čarape. Oko osam sati prostrujao je žamor: Evo ga, stiže!

Zadrhtala sam od radosti, čvrsto stisnuvši dršku kuhače, u strahu da mi ne ispadne zastava. Mahala sam iz petnih žila, kao da niko drugi ne maše pa ja moram za čitav svijet. Mašinovođa, sa ukočenim osmijehom Mona Lize, pisnuo je dva-triput kratko, a onda su pred mojim očima stali hitro promicati prozori sa navučanim roletnama. Prvi, drugi, treći, peti, posljednji; nema Tita, nema Tita, nema Tita, nema Tita... Ode voz!

40 Niko nam nije rekao da je voz prazan. A i da jeste, zadatak se nije smio shvatiti manje važnim. Tako smo naučili jednako drčno pozdravljati i pune i prazne vozove.

Fadila Nura Haver, *Kad umrem da se smijem* (2005)

- (a) Kakav je događaj opisan u ovom odlomku i od kakvog je značaja u odnosu na pripovjedača?
- (b) Kakvim se postupcima autor poslužio da bi to uvjerljivo prikazao?

2.

Posljednja želja klonulog cvijeta

Ne mogu više da trpim moru
Svoju prećutanu riječ na čelu
Došlo je vrijeme zdravom govoru
I otkrivanju ožiljaka na tijelu

5 Moja duša nije mašinski dio
Pustiću im sve na volju
Ali ako me klali budu
Neka me zakolju u polju

Neka krv što je grizla srce i mozak
10 Napokon nađe slobodu
I neka među divnim cvijećem
Nađubri divlju jagodu

Jer kroz paragraf mene su vukli
Dok nisam smršo ko list
15 I često su me često noževima tukli
Da postanem građanin čist

Ali ja sam uspio da nađem puta
A da ne zgazim ni jednog mrava
Da moja čista duša luta
20 Po prostranstvima vlastitih trava

Jer ona nije mašinski dio
I pustiću im sve na volju
Ali ako me klali budu
Neka me zakolju u polju

A M Imamović, *Antologija novije poezije u Bosni i Hercegovini* (1969)

- (a) Uolikoj mjeri naslov pjesme nagoviještava njenu tematiku?
- (b) Do kolike su mjere aspekti rimovanja, uključujući repetitiju, doprinijeli razvoju tematike ove pjesme?